

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№8

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB®
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 465 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-avgustda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Smart-logistika texnologiyalarini joriy etish orqali oziq-ovqat mahsulotlarini yetkazib berish tizimini optimallashtirish (Toshkent viloyati misolida).....	14
Mavlanov Sobirjon Pardabayevich	
Tijorat banklarida korporativ boshqaruvning xalqaro tamoyillari asosida boshqaruv sifatini oshirish	20
Sattarov Umirzoq	
Современные банковские продукты	24
Хужамуратов Аббос Мардонович	
Amerika qo'shma shtatlarining ijtimoiy himoya tizimi.....	29
Abdullayeva Sayyora Aleksandrovna	
Совершенствование рынка услуг высшего образования как фактор повышения занятости населения в условиях цифровой экономики.....	33
Ибрагимов Тимур Ибодуллаевич, Асланова Дилбар Хасановна	
Iqtisodiy fanlarni o'qitishda interaktiv metodlarning qo'llanilishi va ularning samaradorligi.....	39
Kabulov Baxram Kuzibaevich	
Korxonalarda raqobat razvedkasi tizimlarini rivojlantirishda innovatsion raqamli texnologiyalarining o'rni.....	45
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
O'zbekiston banklarida sun'iy intellekt foydalanish samaradorligini oshirish.....	51
Kamolov Sardorbek Davlatjon o'g'li	
Agrar korxonalar xo'jalik faoliyatida risklarni boshqarish bo'yicha samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilishning metodologik asoslari.....	59
Baymirzaev Dilmurod Nematovich	
Основные направления инвестиционной политики Узбекистана в соответствии со стратегией-2030	66
Исомов Б. С.	
Tashish va saqlash xizmatlarini ko'rsatuvchi korxonalarda raqamli texnologiyalardan foydalanish holati.....	70
Rajabov Orzujon Mamasoliyevich	
Ijtimoiy infratuzilmani modernizatsiya qilishda DXSHning o'rni: madaniyat va sport sohasida imkoniyatlar	78
Baykalonov Jalil G'aybulloyevich	
Анализ состояния и перспективы развития активного и спортивного туризма в Узбекистане.....	93
Бойко Фарида Чингисовна, Ивонина Наталья Викторовна	
Переоценка и фальсификация стоимости имущества: международные практики, риски и пути решения.....	99
Мансурова Сайёра Бахтияровна	
Hudud sanoati tarkibiy o'zgarishlarini prognozlash usuli.....	106
Djumayev Farrux Toshmuratovich	
Углеродный след и декарбонизация промышленности Узбекистана: роль возобновляемой энергетики и международный опыт	111
Авезова Нилуфар Раббанакуюловна, Ощепкова Эльвира Ахтемовна, С.М. Махмудов, А.А. Холиков, Авезова Нилуфар Раббанакуюловна	
The process of developing startups based on management principles	119
Ilxamov Azizbek Yodgor o'g'li	
The impact of economic policy on non-performing loans: the case of Uzbekistan.....	126
Jalalov Mashkhurbek Gaybullo ugli	
Основные направления инвестиционной политики Узбекистана в соответствии со стратегией-2030	134
Исомов Б. С.	

Ko'p kvartirali uylarni boshqaruv organlari tomonidan aholiga sifatli xizmat ko'rsatishni qo'llab quvvatlashni takomillashtirish	138
Umarov Begzodbek Jaloldinovich	
O'zbekistonda iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirishning institutsional asoslari.....	143
Fayzullayev Jonibek Negmatullayevich	
Davlat - xususiy sheriklik loyihalarining samaradorligini oshirish.....	150
Tursunov Imomnazar Egamberdiyevich, Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
O'zbekiston sug'urta bozorida hayot sug'urtasi xizmatlarining rivojlanish tendensiyalari va istiqbollari.....	155
Bazarov Zakir Xonqulovich	
Tijorat banklari likvidligini tartibga solish yo'llari.....	160
Tursunpo'latov Sohbnazar Kasimjon o'g'li, Nomozova Mohinur Maxmud qizi	
Atrof-muhit ifloslanishini kamaytirishda yashil moliya vositalarining roli: xalqaro tajriba va O'zbekiston imkoniyatlari	163
Yuldasheva Madina Tohir Qizi	
Geofazoviy ma'lumotlar asosida hududlarning farovonlik darajasini aniqlash	173
Toymasov Zufarjon Zokir o'g'li	
Методы и критерии оценки эффективности конкурентоспособности предприятия	179
Кучаров Абдор Сабижанович, Бобожонов Азиз Бабаханович, Алижанова Камила Тохир кизи	
Korxonalarda innovatsion jarayonlarni boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish.....	187
Narbeyeve Dilnoza Darvishaliyevna	
Development of entrepreneurship in Uzbekistan: management strategies in the context of economic reforms	192
Ibragimova Saida Ilkhomovna	
Aloqa korxonalari xizmat faoliyatida diversifikatsiya qilishning ilmiy baholash usullari va ulardan foydalanish.....	197
Tursunova Mastura Taxirovna	
Developing effective marketing strategies for tourism development in Uzbekistan	204
Fayzullayev Nodirbek Baxtiyor o'g'li	
Yakka tartibdagi tadbirkorlarni soliqqa tortish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari.....	208
Yuldashev Yashnarjon Xolmirzayevich	
Yoshlar sanoat va tadbirkorlik zonalarida investitsiya loyihalarini bank kreditlari orqali moliyalashtirish.....	212
Jamalova Dilnoza Egamberdiyevna	
Цифровизации системы стратегического управления предприятий нефтегазовой отрасли Республики Узбекистан.....	217
Азимов Кабул	
Индекс устойчивости региона против бедности (poverty resilience index – pri): на примере бухарской области Республики Узбекистан (2024)	223
Мухамедова Мадинабону Мехридиновна	
Экономические аспекты внедрения цифровых технологий в полиграфии.....	230
Юсупхужаева Шахноза Музаффар кизи	
Mintaqalararo iqtisodiy hamkorlikni shakllantirish va barqaror rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	233
Sattorov R. A.	
Web3'da real vaqt ma'lumot sinxronizatsiyasi — tarmoqdagi kechikishlar va ularni kamaytirish texnologiyalari.....	240
Raimov Ulugbek Yorqinbek o'g'li	
Tijorat banklarining likvidligini tartibga solish amaliyotining dolzarb masalalari	246
Sayfutdinov Bobur Nodirovich	
Tijorat banklarining investitsion jozibadorligini oshirish yo'llari.....	255
Yuldoshev Otabek Jovli o'g'li	

Tijorat banklarining investitsion faolligini oshirish yo'llari.....	261
Ortiqov Sidiqjon Xolmurodovich	
Innovatsion yondashuvlar orqali davlat xaridlarida iqtisodiy samaradorlikni oshirish	266
Kurbonbekov Sardorbek Ravshanovich	
Hududlarda barqaror rivojlanish nazariyalarining sanoat korxonalari faoliyatiga ta'siri	270
Sadriddinov Baxtiyor Shamsiddin o'g'li	
Turizm platformalarining raqobatbardoshligini oshirishda zamonaviy kontent va raqamli marketing strategiyalarining integratsiyalashgan yondashuvi.....	277
Dadamirzayev Sarvarbek Ulug'bek o'g'li	
Bank xizmatlarida innovatsion texnologiyalarni kengaytirish yo'nalishlari.....	283
Almosova Shohista Jobirovna	
Модели организации казначейства в ведущих стран мира.....	288
Сагдиев Равшан Сайфуллаевич	
Paxta-to'qimachilik klasterlari faoliyatini nazariy jihatlar va rivojlantirish yo'llari.....	302
B.Sh.Shadmanov	
Qurilish sanoatini rivojlantirishda tabiiy resurslardan kompleks foydalanishning ahamiyati.....	307
Yuldasheva Mexrunisa Kasimjan qizi	
Yangi O'zbekistonning "Yashil" iqtisodiyoti: qiyosiy tahlilning asosiy tendentsiyalari	313
Ro'ziyeva Dilfuza Toshmurovna	
Oliy ta'limda raqamli texnologiyalarning muammolari va uni bartaraf etish yo'nalishlari.....	318
Abduraxmanova Malika Abdujaparovna	
Namangan viloyatining Farg'ona vodiysi qo'shni hududlari bilan iqtisodiy hamkorligining hozirgi holati va rivojlantiruvchi omillari	323
Sattarov R.A.	
Desentralizatsiyalangan ma'lumot almashish protokollari: IPFS, Filecoin va Arweave tahlili	328
Raimov Ulugbek Yorqinbek o'g'li	
Transport xizmatlari ko'rsatish biznes-jarayonlarini raqamli transformasiya talablari asosida takomillashtirish.....	333
Komilov Asror Akmalovich	
Empowering the Future: Assessing the Role of Automation, Internet of Things (IoT), and Demand Management in Enhancing Energy Efficiency of Smart Grids.....	338
Khakimjanova Surayyo Khabibullayevna	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellektdan foydalanish tajribalari (xalqaro va mahalliy misollar)	345
Madaminov Shoxruxbek Ma'rufjon o'g'li	
Zamonaviy sharoitlarda uy-joy fondini boshqarishning moliyaviy mexanizmini takomillashtirish	352
Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Karimova Aziza A'zamiddin qizi	
Mijozlar tajribasini yaxshilashda raqamli integratsiya strategiyalari: "O'zbektelekom" AK tajribasi.....	358
Islamov Javlon Rasulovich	
Tijorat banklari orqali jinoiy yo'l bilan olingan daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish mexanizmlari.....	361
Rustamov Sunnatillo Rustamovich	
Yashil iqtisodiyot barqaror rivojlanish omili sifatida: Yevropa tajribasi.....	368
Turobjanov Murodjon Maxammadjanovich	
Ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikka erishishda kichik biznes va mahalla hamkorligi modellarini takomillashtirish	373
Murotov Nodir Xujamqulovich	
Xalqaro moliya institutlarining O'zbekiston bank sektori va iqtisodiyotiga ta'siri: YETTB faoliyati misolida tahlil.....	378
Alimov Azizbek Alievich	
Bankrotlik xavfini tahlil qilish modellari.....	386
Nasiriddinov Bahouddin Nuriddinovich	

Xizmat ko'rsatish korxonalarida sifat va samaradorlikni oshirishni takomillashtirish yo'llari.....	393
Burxonova Nargiza Mirshohid qizi	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash jarayonida bank tizimi islohotlari va ularni boshqarish strategiyalari.....	400
Hamroyev Xurshid Jalilovich	
“Temir yo'l transportida MHXSni joriy etishning ahamiyati va milliy standartlar bilan taqqoslama tahlili”	405
Babaxalov Norbo'ta Eshnazarovich	
Banking and financial services in the process of economic development digitalization and its advantages and security of the process	409
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, Baxanurov Oqil Odil og'li	
Kichik biznesda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashdagi asosiy muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari.....	416
Abduvosit Omonboyev	
“Futurologiya va mintaqaviy iqtisodiy transformatsiya: Markaziy Osiyoda O'zbekistonning strategik senariylari”	421
Siddiqov Abdusalom Abdumalikovich	
Kichik biznes subyektlarini bank kreditlari orqali qo'llab-quvvatlashning rivojlangan xorijiy davlatlar tajribalari.....	425
Irgasheva Nigora Akbarovna	
Туристская мобильность стран персидского залива как устойчивый и перспективный источник въездного туризма в Узбекистан	434
Додиев Феруз, Голышева Елена Вячеславовна	
Turistik erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarini amalga oshirish: Imkoniyatlar, muammolar va istiqbollar	443
Xoliqov Dostonbek Rustam o'g'li	
Oliy ta'limda davlat-xususiy sheriklik: moliyalashtirish modelini modernizatsiya qilish yo'nalishlari.....	449
Bozorov Alisher O'zimurotovich	
Xalqaro raqamli intergatsiya, raqamlashtirish sharoitida tijorat banklari faoliyati tahlili	455
Turapov Bahromjon Alisher o'g'li	
To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar – iqtisodiyot taraqqiyotining muhim omili.....	461
Mamatkulova Nodira Maxkamovna	

TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALAR – IQTISODIYOT TARAQQIYOTINING MUHIM OMILI

Mamatkulova Nodira Maxkamovna

TAQU, "Menejment" kafedrası dotsenti
Mamatkulova.n@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarning mazmun-mohiyati va o'ziga xos xususiyatlari tadqiq qilingan. To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi ahamiyati ochib berilgan. Dunyo mintaqalari bo'yicha to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar oqimi tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari asosida milliy iqtisodiyotga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirishga qaratilgan taklif-tavsiyalar shakllantirilgan.

Kalit so'zlar: investitsiya, xorijiy investitsiyalar, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar, Xalqaro valyuta jamg'armasi, Jahon banki, modernizatsiya, asosiy kapital, qo'shma korxonalar.

Abstract: This article examines the content and specifics of foreign direct investment. The importance of foreign direct investment in economic development is revealed. The flow of foreign direct investment by regions of the world is analyzed. Based on the results of the study, proposals and recommendations aimed at enhancing the attraction of foreign direct investment into the national economy have been formulated.

Key words: investments, foreign investments, foreign direct investment, International Monetary Fund, World Bank, modernization, fixed capital, joint ventures.

Аннотация: В данной статье исследуется содержание и специфика прямых иностранных инвестиций. Раскрывается важность прямых иностранных инвестиций в развитии экономики. Проанализирован поток прямых иностранных инвестиций по регионам мира. По результатам исследования сформулированы предложения и рекомендации, направленные на активизацию привлечения прямых иностранных инвестиций в национальную экономику.

Ключевые слова: инвестиции, иностранные инвестиции, прямые иностранные инвестиции, Международный валютный фонд, Всемирный банк, модернизация, основной капитал, совместные предприятия.

KIRISH

Rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiyotga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilish investitsiya siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Shu munosabat bilan aksariyat rivojlanayotgan mamlakatlar to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar oqimini ko'paytirish investitsiya muhiti jozibadorligini yanada yaxshilash, xorijiy investitsiyalarni jalb etishning iqtisodiy-huquqiy asoslarini takomillashtirishga qaratilgan ta'sirchan chora-tadbirlar amalga oshirilib kelinmoqda. Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT)ning Savdo va rivojlanish bo'yicha konferentsiyasining (UNCTAD) yangi ma'ruzasida qayd etilishicha, «2022-yilda xalqaro biznes va xalqaro investitsiyalar uchun global muhit keskin o'zgardi. Ukrainadagi urush – COVID-19 pandemiyasining davom etayotgan ta'sirini yanada kuchaytirib, dunyoning ko'plab mamlakatlarida oziq-ovqat, yoqilg'i va moliyaviy inqirozni keltirib chiqarmoqda. Natijada, investitsiyaviy muhitning noaniqligi 2022-yilda global to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar oqimiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda» [1]. Jahon miqyosida to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarning hajmi «2022-yilda 12 foizga kamayib 1,3 trillion AQSh dollarini tashkil etdi. Kamayish, asosan, rivojlangan mamlakatlardagi moliyaviy oqimlar va operatsiyalarning pasayishi bilan bog'liqdir» [2]. Bunday tendentsiya xalqaro investitsiyalar uchun raqobatlashish borasida mamlakatda biznes muhitining

yanada yaxshilanishini va to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar oqimini faollashtirish zarurligini taqozo etadi. Bunda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarning mazmun-mohiyatiga va uning o'ziga xususiyatlariga aniqlik kiritish va bu borada mustahkam pozitsiyaga ega bo'lish muhim ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar tushunchasi hozirda yangi talablar bo'yicha xalqaro darajada «Xalqaro valyuta jamg'armasining 2009-yildagi «To'lov Balansi va xalqaro investitsiya pozitsiyasi bo'yicha qo'llanma»sining 6-nashrida va 2008-yildagi Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkilotining «To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyaga namunaviy ta'rif»ining 4-nashrida qabul qilingan mezonlarga asoslanadi» [3]. Bu ikki manbada to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar zaxiralari va oqimlarini hisobga olish bo'yicha batafsil xalqaro standartlar o'z ifodasini topgan. XVJning ta'rifini ko'pchilik mamlakatlar o'zlari uchun etalon sifatida qabul qilgan bo'lib, BMTning Savdo va rivojlanish bo'yicha kengashi (YuNKTAD) ham o'zining har yili chop etadigan «Jahon investitsiya hisoboti to'plami»da (World investment report) to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiya ma'lumotlarini chiqarishda aynan XVJ mezonlariga tayanadi.

To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarning mazmun-mohiyati Xalqaro valyuta jamg'armasi tomonidan quyidagicha tavsiflangan: «bir mamlakatning rezidenti boshqa mamlakat rezidenti bo'lgan xo'jalik yurituvchi sub'ektiga nisbatan uzoq muddatli manfaatni aks ettiradigan xalqaro investitsiya kategoriyasi» [4] dir. To'lov balansi uslubi yig'irish asosan ustav kapitali, qayta investitsiyalangan (reinvestitsiya) daromadlar va transmilliy korporatsiyaning (turli mamlakatlardagi) bo'limlari o'rtasidagi qarz majburiyatlari bilan bog'liq amaliyotlar to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar tarkibiga kiritiladi va tegishli ravishda to'lov balansining moliya hisobida aks ettirib boriladi. «XVJ hamda Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti tomonidan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiya sifatida korxonaning ustav fondidagi xorijiy kapital ulushi kamida 10 foiz bo'lishi tavsiya etilgan» [5].

O'zbekiston Respublikasining «Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida»gi qonunida «to'g'ridan-to'g'ri chet el investitsiyalari – chet ellik investorning hukumat kafolatlarisiz, tavakkalchilik sharoitlarida o'z mablag'lari yoki qarz mablag'lari hisobidan investitsiyalari» [6], sifatida tavsiflangan.

Darhaqiqat, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar ustav kapitalda 10 foizdan kam bo'lmagan ulushga ega xorijiy investorning moliyaviy va nomoliyaviy qo'yilmalarini anglatadi. To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarda bir iqtisodiyotdagi rezident tomonidan boshqa iqtisodiyotdagi rezident korxonaga investitsiya kiritilishi uning boshqaruvini nazorat qilish yoki unga salmoqli ta'sir ko'rsatish imkoniyatini beradi.

Shuni alohida qayd etish zarurki, Jahon banki tomonidan O'zbekistonga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar oqimini ko'paytirish va bu yerda iqtisodiy o'sishning yangi manbalarini yaratish bo'yicha tavsiyalardan iborat hisobot taqdim etiladi. Hisobot manfaatdor davlat organlarining to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish bo'yicha yangi strategiyani ishlab chiqish, shuningdek, ularni mamlakatda saqlab qolish, shuningdek, tarmoqlar va hududlar bo'yicha yanada kengroq taqsimlash bo'yicha kelgusi ishlari uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

COVID-19 pandemiyasining ta'siri, iqlim o'zgarishi, Ukrainadagi urush va global ishlab chiqarish va savdo zanjirlaridagi o'zgarishlar transmilliy korporatsiyalarning xalqaro investitsiya strategiyalarida yondashuvlarini qayta ko'rib chiqishga ta'sir qildi. Shu nuqtai nazardan kelib chiqqan holda, Jahon bankining hisoboti O'zbekiston hukumatiga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar) jalb qilish bo'yicha strategik qarashlar va aniq maqsadlarni taklif etadi. Hisobotda investitsiyalarni rag'batlantirishning maqsadli dasturini ishlab chiqish bo'yicha maxsus metodologiyadan foydalangan holda investorlar uchun eng jozibador bo'lgan, shu bilan birga, O'zbekistonning rivoji uchun eng foydali sohalar, muhim islohotlarni amalga oshirish bo'yicha tavsiyalar berilgan bo'lib, ularning amalga oshirilishi sifatli xorijiy investitsiyalarni jalb qilish nuqtai nazaridan mamlakatning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Bularning qatoriga quyidagi sohalaridagi islohotlar kiradi: investitsiya qonunchiligini takomillashtirish; xorijiy investorlar uchun rag'batlarni (stimullarni) tartibga solish va modernizatsiya qilish; iqtisodiyotning ustuvor tarmoqlarida investitsiya muhitini yaxshilash; investitsiya imkoniyatlarini rag'batlantirish va amalga oshirish uchun mas'ul bo'lgan jarayonlar va institutlarni kuchaytirish; davlat korxonalarini xususiy lashtirish jarayoni va davlat-xususiy sheriklik (DXSh) imkoniyatlaridan qo'shimcha to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilish maqsadida foydalanish.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada muallif tomonidan ilmiy abstraktsiya, taqqoslash, analiz va sintez usullaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Dunyo mamlakatlari iqtisodiyotining rivojlanishida to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarning o'rni muhim bo'lib, aynan shunday investitsiyalar iqtisodiyotning real sektoriga yo'naltiriladi.

1-jadval. Dunyo mintaqalari bo'yicha to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar oqimi [7]

Mintaqalar	2021 yil		2022 yil		2023 yil		2024 yil	
	Hajmi (mlrd. AQSh doll.)	O'sish sur'ati (%)	Hajmi (mlrd. AQSh doll.)	O'sish sur'ati (%)	Hajmi (mlrd. AQSh doll.)	O'sish sur'ati (%)	Hajmi (mlrd. AQSh doll.)	O'sish sur'ati (%)
Jahon bo'yicha	1478	48	1295	-12	1 300	5	1 157	-11
Rivojlangan mamlakatlar	597	91	378	-37	378	0	295	-22
Yevropa	51	- 30	-107	-	~50	-	~21	-58
Shimoliy Amerika	453	51	338	-26	338	0	416	+23
Rivojlanayotgan mamlakatlar	881	33	916	4	867	-5	862	-1
Afrika	80	20	45	-44	53	+18	93	+75
Osiyo	662	24	662	0	621	-8	603	-3
Lotin Amerikasi	138	57	208	51	193	-1	170	-12

1-jadval ma'lumotlariga ko'ra, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (TTXI)ning global oqimlari 2023-yilda 2022-yilga nisbatan o'zgarishsiz qolib, taxminan 1,3 trln. AQSh dollarini tashkil etdi. Dunyo mamlakatlarning iqtisodiy rivojlanish darajasiga ko'ra, 2023-yil yakunida rivojlangan mamlakatlarda TTXI hajmi 37 foizga qisqargan holda 378 mlrd. AQSh dollariga yetdi, rivojlanayotgan mamlakatlarda esa 5 foizga pasayib, 867 mlrd. AQSh dollarini tashkil etdi. Mintaqalar kesimida 2023-yilda Yevropa davlatlarida PII oqimi keskin pasayib, deyarli 50 mlrd. AQSh dollariga tushdi, Shimoliy Amerikada esa o'zgarish kuzatilmadi (taxminan 338 mlrd. dollar). Afrikada 18 foizlik o'sish bilan 53 mlrd. dollar, Osiyoda 8 foizlik pasayish bilan 621 mlrd. dollar, Lotin Amerikasida esa 1 foizlik pasayish qayd etildi.

2024-yilda esa global PII oqimlari 11 foizga qisqarib, taxminan 1,16 trln. AQSh dollarini tashkil etdi. Rivojlangan mamlakatlarda pasayish 22 foizni, Yevropa davlatlarida esa 58 foizni tashkil etdi. Shimoliy Amerikada aksincha, 23 foizlik o'sish kuzatildi. Rivojlanayotgan mamlakatlarda umumiy pasayish 1 foiz bo'ldi. Mintaqalar bo'yicha, Afrikada katta hajmdagi yirik investitsiya loyihasi hisobiga 75 foizlik o'sish qayd etilgan bo'lsa, Osiyo mamlakatlarida 3 foizga pasayish, Lotin Amerikasida esa 12 foizlik qisqarish kuzatildi.

Global siyosiy inqiroz, Ukrainadagi urush, oziq-ovqat, energiya va qarz mablag'lari narxlarining o'sishi TTXI oqimi hajmi pasayishiga sabab bo'ldi. Jahon kapital bozoridagi noaniqlik, foiz stavkalarining oshishi halqaro loyihaviy moliyalashtirish va transchegaraviy birlashish sharoitlariga o'z ta'sirini ko'rsatdi.

Rivojlangan mamlakatlar orasida chet el investitsiyalarini o'z milliy iqtisodiyotiga jalb etishning raqobat shakli yildan-yilga kuchayib bormoqda. Chet el kapitalining kirib kelishi xorijiy investor atrofida boshqa kompaniyalarning markazlashishi jarayonini shakllanishiga olib keladi, qaysiki bu klasterlarning tashkil topishi va rivojlanishi uchun qulay shart-sharoitlar yaratishga hissa qo'shadi. «Klaster» atamasi inglizcha cluster (birlashma, to'da) so'zidan olingan bo'lib, ma'lum bir mezon bo'yicha turli elementlarning guruhlanishi, birlashishini bildiradi. Professor Maykl Porterning ta'riflashicha: «Klaster deganda – geografik jihatdan qo'shni o'zaro bog'langan kompaniyalar va ularga bog'liq tashkilotlar, o'zaro bir-birini to'ldiruvchi va ma'lum bir sohada faoliyat ko'rsatuvchi guruhlardir» [8]. Klasterda xorijiy kapitalning mavjudligi odatda mahalliy kapitalni jalb qiladi, bu esa klasterning rivojlanishini tezlashtiradi, uning kengayishini rag'batlantiradi. Mahalliy va xorijiy klasterlarni tashkil etish va faoliyat ko'rsatishi jarayonini tahlili shuni ko'rsatadiki, milliy iqtisodiyotning muayyan tarmoqlarida klasterlar mavjudligining o'zi xorijiy investorlarni jalb qilishda va ularga ta'sir o'tkazishda, xususan, investitsiyalarni mahalliyashtirishda iqtisodiyotning muhim elementi hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Umuman, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni (yuqori texnologiyalarni, boshqaruv ko'nikmalarini va h.k.) jalb qilish milliy firmalarning ishlab chiqarish usullariga muayyan o'zgarishlarni olib kiradi. Iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish va iqtisodiyotni modernizatsiyalash nuqtai nazaridan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar oqimini rag'batlantirish kerak, ularsiz yuqori texnologiyalarni uzatish ham bo'lmaydi. Texnologiyalarning o'zini sotib olish ko'pgina rivojlanayotgan mamlakatlar hamda o'tish iqtisodiyoti davlatlari uchun qimmatga tushadi va ko'pincha buning iloji ham bo'lmaydi. To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar mahalliy firmalarda mavjud yuqori texnologiyalar paketini oshirishi mumkin. Yangi texnologiyalarni mahalliy sharoitlarda moslashtirish ham

muhimdir. To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar alohida korxonalarning faoliyati, ishlab chiqarish va kapital samaradorligini oshirish, yangi texnologiyalarni joriy etish va menejment tizimini takomillashtirishda muhim o'rin tutadi. Ushbu jarayonlar mahsulot va xizmatlar yetkazib beruvchilar, buyurtmachilar, raqobatchilarga bilvosita ta'sir ko'rsatish orqali ichki bozorni rivojlantirish, ishchilarning malakasi va amaliy tajribasini oshirishda yordam beradi.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, O'zbekiston iqtisodiyotiga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirishda quyidagilarga alohida e'tibor qaratish maqsadga muvofiqdir:

1. Salohiyali xorijiy investorlar uchun mamlakatimizda barqaror qonunchilik asoslari ta'minlanishi zarur.
2. Yuqori texnologiyali ishlab chiqarishga asoslangan, intensiv rivojlanishni ta'minlaydigan investitsion loyihalarni to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hisobiga moliyalashtirish kerak.
3. Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi past darajadagi hududlarga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar jalb qilishni kengaytirish maqsadida xorijiy investitsiyalar ishtirokidagi korxonalar ustav fondi miqdorini kamaytirish zarur.
4. Maxsus iqtisodiy zonalarni barpo etish ishlarini jadallashtirish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. UNCTAD. Otchyot o mirovyykh investitsiyax 2023 god. <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023>.
2. UNCTAD. Otchyot o mirovyykh investitsiyax 2023 god. <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023>.
3. Balance of payments and international investment position manual. 6th ed. –Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2009. 3 OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment. 4th edition. – Paris, France: The Organisation for Economic Co-operation and Development, 2008.
4. International Monetary Fund. Balance of payments manual. Washington DC. 2003.
5. Benchmark Definition of Foreign Direct Investment, Fourth Edition – Paris, OECD Publications, 2008, p.48.
6. O'RQ-598-son 25.12.2019. "Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida" (lex.uz).
7. Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT)ning Savdo va rivojlanish bo'yicha konferentsiyasining (UNCTAD) ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.
8. Porter, Maykl E. Konkurentsia: per. s angl. – M.: «Vil'yams», 2005. – 608 s.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 8

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
